Ibsen nam navadno zakonolomstva ni stavil neposredno pred oči, pač nam je pa slikal nenravnost na odru. A mi se moramo varovati iger, katerih tendenca je očitna, o katerih avtorji kar pravijo: Mi smo pač slikali to ali ono zlo, a smo tudi postavili zraven moža, ki vedno in vedno kliče, da tako ne sme biti! Naše mnenje pa je, da se dobri pesniki lehko gibljejo tudi v takih kočljivih vprašanjih, a pazijo naj, da ne prestopijo stavljene meje dostojnosti.

Brezdvomno je Ibsen največji dramatik sedanjosti, ki neusmiljeno trga z obrazov krinke, ki si jih je nadela družba. On ni naturalist, ampak idealist, ki deluje naturalistično. Humoristično ne postaja nikdar: mnogokrat je prekoračil ozke meje dramatične sestave; ne meneč se za kritiko, je delal tako, kakor je mislil, da je prav, dasi pri tem večkrat ni pogodil ravno najboljšega. Vedno je resen in strog. Ko je začel pisati svoje drame v prozi, se je že čudil svet nad njegovim izklesano ostrim, a tudi jedrnato kratkim dialogom, ki je tako krepek, kakor ga najdemo težko kje drugje. Ali se more še v krajši obliki izraziti pesnik, ki pove v dveh stavkih dva popolnoma si nasprotna nazora, kakor Ibsen v igri „So že zopet tu“, kjer pravi Manders: „To je bila najlepša zmaga mojega življenja, zmagal sem samega sebe“, in mu potem odgovori Helena: „Bil je zločin za naju oba!“ A v teh jedrnatih izrazih sta izražena tudi kontrasta v mnenju pesnika samega.

Ibsen nam riše značaje, ki so tako konsekventni, da se radi svoje trmoglavosti dadó zapeljati do najhujših ekstremov. Njegove osebe delujejo raditega tako plastično in naturalistično, ker so zaslepljene po svoji konsekvenci.

Krasno se zamisli Ibsen v razmere, v katerih delujejo njegovi junaki. Krasno pogodi okolico z dejanjem samim. Neizprosna, trda, strašna je vsebina njegovih „strahov“. Nikjer ni solnčnega žarka, skoro, da nas obdaja groza. A ne samo to —: Ibsen nam slika tudi naravo tako. Tudi tu je bolj pusto, mrzlo. In iz te grobne tišine prisije slednjič šele za nas in za Oswalda svetlo solnce — a prepozno.

Goreče ljubi Ibsen svojo domovino. Že v Italiji je mislil na svojo Skandinavijo in tudi tam nastale njegove igre igrajo med njegovimi rojaki. Skandinavski tesni fjordi, sivo morje in meglena poezija teh krajev — to vse soglaša popolnoma z Ibsenovim jezikom. Ideal in istinitost krasota skandinavske narave in njena strahota — to dvoje je spojeno nerazdružljivo v njegovih spisih.

(KONEC.)

ZVONIMIR:

SKOZI ŽIVLJENJE.

Po strmi stezi, dalje, dalje —
ah, kam se nam mudi tako?
In kaj tako otožno,
kaj rosno je oko?

Da, dalje, dalje skoz življenje,
življenje žalostnih prevar,
ob stezi trnje klije,
krog nas bobni vihar . . .